

Szkolny program wychowawczo-profilaktyczny

**Zespołu Szkół Specjalnych
im. św. ks. Zygmunta Gorazdowskiego
w Wierzbicach**

Numer w Szkolnym zestawie programów nauczania:

ZSS / 1 / 2017

Wstęp

Szkolny program wychowawczo-profilaktyczny realizowany w Zespole Szkół Specjalnych w Wierzbicach opiera się na hierarchii wartości przyjętej przez radę pedagogiczną, radę rodziców i samorząd uczniowski, wynikających z zaakceptowanej koncepcji pracy. Treści szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego są spójne ze statutem szkoły i wewnątrzszkolnym systemem oceniania. Istotą działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły jest współpraca całej społeczności szkolnej oparta na założeniu, że wychowanie jest zadaniem realizowanym w rodzinie i w szkole, która w swojej działalności musi uwzględniać zarówno wolę rodziców, jak i priorytety edukacyjne państwa. Rolą szkoły, oprócz jej funkcji dydaktycznej, jest dbałość o wszechstronny rozwój każdego z uczniów oraz wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny. Wychowanie rozumiane jest jako wspieranie uczniów w rozwoju ku dojrzałości na miarę indywidualnych możliwości. Proces wychowania jest wzmacniany i uzupełniany poprzez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.

Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły tworzy spójną całość ze szkolnym zestawem programów nauczania i uwzględnia wymagania opisane w podstawie programowej.

Szkolny program wychowawczo-profilaktyczny określa sposób realizacji celów kształcenia oraz zadań wychowawczych zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, uwzględniając kierunki i formy oddziaływań wychowawczych, których uzupełnieniem są działania profilaktyczne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli.

Program wychowawczo-profilaktyczny został opracowany na podstawie diagnozy potrzeb i problemów występujących w środowisku szkolnym, z uwzględnieniem:

- wyników ewaluacji uwzględniających opinie uczniów, rodziców, opiekunów, nauczycieli,
- wyników nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora,
- ewaluacji wcześniejszego programu wychowawczego i programu profilaktyki,
- wniosków i analiz z pracy zespołów zadaniowych, zespołów przedmiotowych, zespołów wychowawczych.

Podstawowym celem realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego jest wspieranie dzieci i młodzieży w rozwoju oraz zapobieganie zachowaniom problemowym i ryzykownym. Ważnym elementem realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego jest kultywowanie tradycji i ceremoniału szkoły.

Podstawowe zasady realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego obejmują:

- powszechną znajomość założeń programu – przez uczniów, rodziców i wszystkich pracowników szkoły,
- zaangażowanie wszystkich podmiotów szkolnej społeczności i współpracę w realizacji zadań określonych w programie,
- respektowanie praw wszystkich członków szkolnej społeczności oraz kompetencji organów szkoły (dyrektor, rada rodziców, samorząd uczniowski),
- współdziałanie ze środowiskiem zewnętrznym szkoły (np. udział organizacji i stowarzyszeń wspierających działalność wychowawczą i profilaktyczną szkoły),
- współodpowiedzialność za efekty realizacji programu.

*„Godność i wartość człowieka
zależy od piękna jego duszy”*

św. ks. Zygmunt Gorazdowski

I. Misja szkoły

Tworzymy szkołę, w której każdy uczeń odnosi sukces **na miarę swoich możliwości**.

Wychowujemy w oparciu o wartości akceptowane przez uczniów, rodziców, opiekunów i nauczycieli.

Są nimi: **bezpieczeństwo, szacunek, odpowiedzialność i patriotyzm.**

II. Wizja szkoły

Nasza szkoła:

1. Zapewnia każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego indywidualnego rozwoju.
2. Przygotowuje ucznia do samodzielnego i odpowiedzialnego kształtowania osobowości, do wypełniania swoich obowiązków z poszanowaniem istniejących przepisów prawa.
3. Jest miejscem, w którym uczniów, nauczycieli, rodziców, opiekunów i pracowników łączy więź oparta na wspólnej pracy, wzajemnym szacunku, życzliwości i pomocy.

W swojej działalności wychowawczej szkoła skupia się na kształtowaniu u uczniów postaw sprzyjających ich rozwojowi intelektualnemu i społecznemu, w szczególności:

- samodzielności
- uczciwości
- odpowiedzialności
- wytrwałości
- poczucia własnej wartości
- szacunku dla innych ludzi, z poszanowaniem ich odmienności
- ciekawości poznawania ludzi i świata
- kreatywności
- kultury osobistej
- gotowości do uczestniczenia w kulturze
- postawy obywatelskiej i patriotycznej
- poszanowania historii, tradycji i kultury własnego narodu
- poszanowania kultury i tradycji Europy i świata.

Ponadto wspólnie dążymy do tego by uczeń naszej szkoły:

- posiadał wiedzę na temat współczesnych zagrożeń społecznych i cywilizacyjnych
- umiał podejmować odpowiedzialne decyzje w trosce o bezpieczeństwo własne i innych
- szanował potrzeby innych i był chętnym do niesienia pomocy
- był odpornym na niepowodzenia
- integrował się z rówieśnikami i prawidłowo funkcjonował w zespole.

III. Cele działalności szkoły w obszarze wychowania i profilaktyki

Działalność wychowawcza w szkole i placówce polega na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganiu ucznia i wychowanka w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie dojrzałości na miarę indywidualnych możliwości.

Działalność wychowawcza obejmuje:

1. Współdziałanie całej społeczności szkoły na rzecz kształtowania u uczniów wiedzy, umiejętności i postaw.
2. Kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie i odpowiedzialność za własny rozwój należą do jednych z najważniejszych wartości w życiu.
3. Współpracę z rodzicami lub opiekunami uczniów w celu budowania spójnego systemu wartości oraz kształtowania postaw prozdrowotnych i promowania zdrowego stylu życia oraz zachowań proekologicznych.
4. Wzmacnianie wśród uczniów i wychowanków więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną.
5. Kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole, budowanie prawidłowych i wielowymiarowych relacji między uczniami, nauczycielami, rodzicami, opiekunami i pracownikami szkoły.
6. Doskonalenie umiejętności nauczycieli w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniami oraz ich rodzicami, opiekunami.
7. Wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli oraz rodziców, opiekunów.
8. Kształtowanie u uczniów postaw prospołecznych, w tym poprzez możliwość udziału w działaniach z zakresu wolontariatu, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu uczniów w życiu społecznym.
9. Przygotowanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w kulturze i sztuce narodowej i światowej.

Działalność edukacyjna obejmuje:

1. Poszerzenie wiedzy rodziców lub opiekunów, nauczycieli na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach.
2. Poszerzenie wiedzy rodziców lub opiekunów, nauczycieli na temat zagrożeń wynikających z korzystania z nowoczesnych technologii.
3. Rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów.
4. Kształtowanie u uczniów umiejętności życiowych, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji.
5. Wspomaganie uczniów i wychowanków w podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu.

6. Doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie profilaktyki używania środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych, norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego wieku rozwojowego.
7. Udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów, ich rodziców, opiekunów w przypadku używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych.
8. Przekazanie informacji uczniom, ich rodzicom, opiekunom oraz nauczycielom na temat konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem przepisów prawa.
9. Informowanie uczniów oraz ich rodziców, opiekunów o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz o metodach współpracy szkół z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią.

Działalność profilaktyczna obejmuje:

1. Wspieranie wszystkich uczniów w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych,
2. Wspieranie uczniów, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na występowanie zachowań ryzykownych,
3. Wspieranie uczniów, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.
4. Podnoszenie kompetencji nauczycieli, rodziców/ opiekunów prawnych w zakresie radzenia sobie w trudnych sytuacjach wychowawczych poprzez:
 - pozyskanie rodziców do aktywnej współpracy,
 - kształtowanie poprawnych relacji uczeń-uczeń, uczeń-osoba dorosła,
 - zmniejszenie przejawów agresji i przymusu/przemocy w każdej formie,
 - podniesienie poziomu świadomości występujących zagrożeń i sposobów zapobiegania im u dzieci, nauczycieli i rodziców.

IV. Główne zadania szkoły w zakresie funkcji wychowawczej:

1. Tworzenie warunków do rozwoju osobowości dziecka z niepełnosprawnością.
2. Przygotowywanie absolwentów do funkcjonowania w społeczeństwie.
3. Czuwanie nad prawidłowym i bezpiecznym funkcjonowaniem ucznia w społeczności szkolnej i poza nią.
4. Pomoc w procesie usprawniania i rehabilitacji ucznia poprzez współdziałanie z personelem Zakładu Opiekuńczo- Leczniczego.

Nauczyciele:

- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizacji zadań wychowawczych, uczestniczą w realizacji Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego,
- reagują na obecność w szkole osób obcych,
- reagują na przejawy agresji, niedostosowania społecznego i uzależnień uczniów,
- przestrzegają obowiązujących w szkole procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia młodzieży demoralizacją i przestępczością,
- udzielają uczniom pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych,
- kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu i demokracji,
- rozmawiają z uczniami i rodzicami o zachowaniu i frekwencji oraz postępach w nauce na swoich zajęciach,
- wspierają zainteresowania i rozwój osobowy ucznia,

Wychowawcy klas:

- diagnozują sytuację wychowawczą w klasie,
- rozpoznają indywidualne potrzeby uczniów,
- na podstawie dokonanego rozpoznania oraz celów i zadań określonych w Szkolnym Programie Wychowawczo-Profilaktycznym opracowują plan pracy wychowawczej dla klasy na dany rok szkolny, uwzględniając specyfikę funkcjonowania zespołu klasowego i potrzeby uczniów,
- zapoznają uczniów swoich klas i ich rodziców z prawem wewnątrzszkolnym i obowiązującymi zwyczajami, tradycjami szkoły,
- współpracują z innymi nauczycielami uczącymi w klasie, rodzicami uczniów oraz specjalistami pracującymi z uczniami o specjalnych potrzebach,
- wspierają uczniów potrzebujących pomocy, znajdujących się w trudnej sytuacji,
- rozpoznają oczekiwania swoich uczniów i ich rodziców,
- dbają o dobre relacje uczniów w klasie,
- podejmują działania profilaktyczne w celu przeciwdziałania niewłaściwym zachowaniom podopiecznych,
- współpracują z sądem, policją, innymi osobami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży,
- podejmują działania w zakresie poszerzania kompetencji wychowawczych.

Rodzice:

- współtworzą szkolny program wychowawczo-profilaktyczny,
- uczestniczą w diagnozowaniu pracy wychowawczej szkoły,
- uczestniczą w wywiadówkach organizowanych przez szkołę,
- zasięgają informacji na temat swoich dzieci w szkole,
- współpracują z wychowawcą klasy i innymi nauczycielami uczącymi w klasie,
- dbają o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez uczniów.

V. Kalendarz uroczystości szkolnych

- Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego
- Ślubowanie klas pierwszych
- Dzień Edukacji Narodowej
- Święto Niepodległości
- Szkolny Przegląd Twórczości Artystycznej
- Szkolne Andrzejki
- Szkolne spotkanie opłatkowe
- Zabawa karnawałowa
- Święto Patrona Szkoły
- Świąteczne kiermasze szkolne
- Dzień dziecka. Piknik rodzinny
- Zakończenie roku szkolnego

VI. Treści wychowawcze realizowane na zajęciach edukacyjnych

Nauczyciele w swojej pracy wychowawczej winni zmierzać do tego, aby uczniowie znajdowali w szkole środowisko wszechstronnego rozwoju osobowego:

w wymiarze **intelektualnym** poprzez:

- rozwijanie poznawcze ich możliwości, tak aby mogli oni przechodzić od dziecięcego do bardziej dojrzałego i uporządkowanego rozumienia świata,
- rozwijanie zdolności odróżniania świata rzeczywistego od wyobrażonego oraz postaci historycznych od fantastycznych,
- doskonalenie kompetencji komunikacyjnych,
- zapoznanie z symbolami narodowymi, religijnymi i państwowymi, wyjaśnienie ich znaczenia oraz kształtowanie szacunku wobec nich,
- zainteresowanie światem, jego różnorodnością, bogactwem i pięknem,
- rozwijanie własnych zainteresowań oraz potrzeby zdobywania wiedzy,
- umożliwianie poznawania regionu i jego kultury,
- kształtowanie postawy szacunku dla polskiego dziedzictwa kulturowego;

w wymiarze **emocjonalnym**, poprzez:

- umacnianie wiary dziecka we własne siły i zdolność osiągnięcia wartościowych i trudnych celów,
- wzmacnianie prawidłowych relacji dziecka z otoczeniem,
- nawiązywanie właściwych relacji osobowych w celu zapewnienia dziecku poczucia bezpieczeństwa,
- uwrażliwienie uczniów na zagrożenia wychowawcze związane z niewłaściwym korzystaniem z osiągnięć cywilizacyjnych;

w wymiarze **społecznym**, poprzez:

- wzmacnianie poczucia tożsamości kulturowej, historycznej i narodowej,
- rozwijanie umiejętności dziecka w celu poznawania najbliższego i dalszego otoczenia,
- uświadamianie, uczniom, że wspólnoty takie jak rodzina, środowisko lokalne i ojczyzna stanowią wielką wartość w życiu każdego człowieka i że każdy ma wobec tych wspólnot obowiązki,
- uczenie właściwych zachowań w środowisku rodzinnym i szkolnym,
- wspieranie prawidłowego rozwoju społecznego, w tym koleżeństwa i przyjaźni,
- ukazywanie wartości rodziny w życiu człowieka,
- rozwijanie postawy patriotycznej,
- rozwijanie tolerancji wobec innych kultur,
- rozwijanie szacunku dla dobra wspólnego i postaw prospołecznych;

w wymiarze **fizycznym**, poprzez:

- kształtowanie potrzeby i umiejętności dbania o własne ciało i zdrowie,
- rozbudzanie potrzeby kontaktu z przyrodą,
- poznanie współzależności człowieka i środowiska,
- rozwijanie poczucia odpowiedzialności za zdrowie własne i innych,
- zapoznanie uczniów z podstawowymi formami rekreacji i turystyki,
- poznawanie zagrożeń cywilizacyjnych oraz nabycie umiejętności właściwego zachowania się w przypadku kontaktu z przedmiotami niebezpiecznymi, toksycznymi, łatwopalnymi, wybuchowymi, niewybuchami i niewypałami;

w wymiarze **estetycznym**, poprzez:

- rozbudzanie i rozwijanie wrażliwości estetycznej,
- stwarzanie warunków do rozwoju wyobraźni i ekspresji,
- stwarzanie sytuacji dających możliwość przeżyć wewnętrznych, wysiłku i radości towarzyszących twórczej aktywności,
- pobudzanie wrażliwości uczniów na piękno świata;

w wymiarze **moralnym**, poprzez:

- rozwijanie umiejętności rozróżniania dobra i zła,
- rozwijanie wrażliwości na krzywdę innych osób,
- kształtowanie postaw odpowiedzialności za środowisko,
- uczenie właściwych zachowań w stosunku do zwierząt i otaczającej przyrody.

VII. Treści profilaktyczne realizowane na zajęciach edukacyjnych

1. Bezpieczeństwo w aspekcie fizycznym

- Przewidywanie skutków własnych działań, ponoszenie odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych

- Radzenie sobie w sytuacjach zagrożenia:
 - ogień i woda
 - leki i trucizny
 - urządzenia techniczne
 - uwaga – obcy
 - bezpieczeństwo w ośrodku, parku, na ulicy
 - zasady zachowania się na placu zabaw
 - korzystanie z mediów
- Uzmysłowanie konsekwencji używania petard, materiałów palnych, pojemników pod ciśnieniem
- Rozumienie niebezpieczeństwa zabawy procą, bronią palną i białą

2. Bezpieczeństwo w aspekcie psychicznym

- Wyrabianie poczucia własnej odrębności i wartości; akceptowanie własnej niepełnosprawności
- Rozwijanie umiejętności rozpoznawania swoich stanów emocjonalnych
- Zdobywanie umiejętności zachowania się w sytuacjach okazywania agresji przez innych (przemoc domowa, rówieśnicza, cyberprzemoc)
- Dostarczanie wiadomości o możliwościach uzyskania pomocy w sytuacjach trudnych
- Motywowanie do komunikowania się i sygnalizowania własnych potrzeb
- Ostrożność wobec zaczepek i propozycji – kto może mnie oglądać i dotykać, a komu nie wolno tego robić
- Kształtowanie postawy tolerancji wobec innych ludzi
- Uczenie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, negocjowania, przepraszania i przebaczenia
- Wyczulanie uczniów na zagrożenie manipulacją i tworzenie więzi z pozytywnie funkcjonującymi grupami
- Wpajanie umiejętności radzenia sobie ze stresem
- Zapobieganie niepowodzeniom szkolnym

3. Higiena i zdrowie

- Troska o zdrowie i higienę ciała
- Dbłość o rzeczy osobiste, odzież, obuwie
- Kształtowanie przyzwyczajeń higieniczno – kulturalnych w zakresie przygotowywania i spożywania posiłków
- Zmiany zachodzące w okresie dojrzewania i pielęgnowanie ciała w tym czasie (środki kosmetyczne)
- Wyjaśnienie skąd się biorą choroby; metody zapobiegania i zwalczania chorób
- Poznanie zasad udzielania pierwszej pomocy

4. Uzależnienia

- Zaznajamianie uczniów z problematyką uzależnień od alkoholu, nikotyny, narkotyków, leków, a także od komputera, telefonu komórkowego
- Przyczyny i skutki uzależnień
- Presja grupy – sztuka odmawiania

5. Aktywność ruchowa i wskazanie alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu.

- Przekonywanie do aktywnego uczestnictwa w zajęciach rehabilitacji ruchowej
- Rozwijanie aktywności fizycznej
- Umiejętne organizowanie miejsca pracy szkolnej
- Dostarczenie pozytywnych wzorców spędzania wolnego czasu; uzmysłowienie uczniom ich zainteresowań
- Uświadomienie skutków uzależnień od gier komputerowych, telewizji, Internetu, telefonu komórkowego
- Umiejętne organizowanie miejsca pracy szkolnej i stosowanie higieny pracy umysłowej

Sposoby realizacji:

Treści profilaktyczne i wychowawcze w większości realizuje się na zajęciach wychowawczych i zajęciach przedmiotowych. Można je realizować podczas szkolnego festynu, zajęć pozalekcyjnych, na wycieczkach i zajęciach terenowych. Nauczyciel sam decyduje o metodzie służącej do realizacji celu, przeważnie będą to zajęcia warsztatowe, pogadanki, dyskusje, „burze mózgów”. Formą realizacji będzie też wizualizacja zagadnień, czyli gazetki informacyjne, plakaty, ulotki informacyjne, wystawy.

VIII. Zasady ewaluacji programu wychowawczo-profilaktycznego

Ewaluacja programu polega na systematycznym gromadzeniu informacji na temat prowadzonych działań, w celu ich modyfikacji i podnoszenia skuteczności programu wychowawczo-profilaktycznego. Ewaluacja przeprowadzana będzie poprzez:

- obserwację zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian,
- analizę dokumentacji,
- przeprowadzanie ankiet, kwestionariuszy wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- rozmowy z rodzicami,
- wymianę spostrzeżeń w zespołach wychowawców i nauczycieli,
- opinie zebrane wśród uczniów, nauczycieli, rodziców opiekunów, przedstawicieli środowiska, w którym funkcjonuje szkoła.

Program wychowawczo-profilaktyczny został uchwalony przez Radę rodziców w porozumieniu z Radą pedagogiczną Zespołu Szkół Specjalnych w Wierzbicach w dniu 29 września 2017 roku.

PROPOZYCJE PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ

BEZPIECZEŃSTWO W ASPEKCIE FIZYCZNYM		
Cele ogólne	Cele operacyjne	Propozycje rozwiązań metodycznych
Przewidywanie skutków własnych działań, ponoszenie odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych. Radzenie sobie w sytuacjach zagrożenia.	Woda i ogień - uczeń rozpoznaje zagrożenia, przewiduje skutki nierozsądnych zabaw zapalkami i nieprawidłowego korzystania z urządzeń elektrycznych, - wie, jak się zachować w przypadku zauważenia dymu lub ognia - potrafi wezwać pomoc - wie, jak oszczędzać wodę i prąd	- ocena zachowań bohaterów opowiadań, historyjek obrazkowych itp. - rozumienie pojęć : lekkomyślność, ostrożność, pewność siebie, odpowiedzialność (praca ze słownikiem) - spotkanie ze strażakiem
	Leki i trucizny - uczeń rozumie zasady przyjmowania leków (dawka, systematyczność w przyjmowaniu) - wie, że nie można brać do rąk, do ust nieznanymi preparatów (np. chemia gospodarcza) - zna oznakowania substancji toksycznych, niebezpiecznych i tych przyjaznych człowiekowi - zachowuje ostrożność wobec nieznanymi roślin	- stworzenie katalogu oznaczeń na opakowaniach - lektura etykiet środków chemicznych - tworzenie plakatów ostrzegających przed nieprzemyślanym działaniem
	Urządzenia techniczne - uczeń potrafi bezpiecznie włączać i wyłączać niektóre urządzenia elektryczne - wie, jak włożyć i wyjąć wtyczkę - zna zasadę suchych rąk - zna skutki uchybiania zasadom bezpieczeństwa podczas obsługi urządzeń elektrycznych	- demonstracja i nauka postępowania - projekcja filmu

	Bezpieczeństwo w ośrodku, parku, na ulicy - uczeń ma świadomość zagrożeń, na które może być narażony w w/w miejscach - zna zasady poruszania się po budynku (windą, schodami) - zachowuje ostrożność podczas jazdy wózkiem i podczas prowadzenia wózka (hamulce, ostrożność przy pokonywaniu wzniesień, schody) - wie o szkodliwości stosowania „żartów” w rodzaju: wydawania ostrych dźwięków blisko ucha, odsuwania krzesła podczas siadania, podstawiania nóg, kul, i tp. - wie, jak bezpiecznie korzystać ze sprzętu na placu zabaw - nie oddala się bez pozwolenia - zna zasadę przechodzenia przez jezdnię - zgłasza skaleczenia, urazy, wypadki - potrafi samodzielnie opatrzyć drobne skaleczenie - nie prowokuje ataku psa, wie, jak reagować w przypadku zaatakowania przez psa - uczeń zna konsekwencje zabawy bronią białą, używania petard, materiałów palnych, pojemników pod ciśnieniem	- bank pomysłów – opracowanie zasad bezpiecznej zabawy - praktyczna nauka przechodzenia przez jezdnię - konkurs znajomości znaków drogowych - słuchanie opowiadań, redagowanie haseł ostrzegawczych - praktyczna nauka opatrywania skaleczeń - lista zachowań prowokujących psa do ataku - lektura artykułów prasowych
--	---	--

	Uwaga – obcy - potrafi rozmawiać z obcym przez telefon - stanowczo odmawia wpuszczania obcych do domu - odmawia namowom na propozycje spacerów, przyjmowania podarunków, wspólnej przejażdżki itp., jeśli składane są przez osoby obce	- swobodne wypowiedzi dzieci - scenki dramowe - nauka grzecznych ale stanowczych formuł odmowy
	Korzystanie z mediów - uczeń zna zasady korzystania z mediów, wie o szkodliwości ich nadużywania - potrafi zaplanować czas na zajęcia przy komputerze, z telewizją - umie wybrać wartościowe programy w TV	- redagowanie „Zasad korzystania z komputera” - świadome planowanie odbioru programów telewizyjnych
BEZPIECZEŃSTWO W ASPEKCIE PSYCHICZNYM		
Budowanie pozytywnego obrazu samego siebie.	- uczeń ma świadomość własnej odrębności - akceptuje swój wygląd - wie, na czym polega jego niepełnosprawność - zna swoje słabe i mocne strony - ma świadomość swoich emocji, rozpoznaje stany emocjonalne - radzi sobie ze swoją złością - uczeń potrafi krytycznie ocenić swoje postępowanie - w sposób zrównoważony przyjmuje krytykę	- prace plastyczne - oglądanie zdjęć, tworzenie albumów - graficzne przedstawianie kompleksów - zabawy rysunkowe „Jak się dzisiaj czujesz?” – portretowanie emocji - ocena zachowań postaci literackich

Rozwijanie umiejętności społecznych i nauka prawidłowej komunikacji.	- potrafi dzielić się z innymi swoimi odczuciami - potrafi zwrócić się do dorosłych o pomoc w sytuacjach trudnych	- swobodne wypowiedzi uczniów - ćwiczenie dialogów
Przeciwdziałanie zjawisku agresji	- dobrze i bezpiecznie czuje się w grupie rówieśników i w klasie szkolnej - zna i docenia wartość komunikowania się z innymi (relacje uczeń – uczeń; uczeń – nauczycie; pracownik szkoły-uczeń) - wie o komunikatach pozawerbalnych, potrafi je wysłać i odczytywać - rozpoznaje i reaguje na zachowania agresywne w otoczeniu (rodzina, koledzy), a także w cyberprzestrzeni	- zabawy integrujące zespół - przestrzeganie procedur postępowania w sytuacjach trudnych wychowawczo
Nauka zachowań asertywnych.	— jest otwarty na potrzeby innych, potrafi słuchać, potrafi nieść pomoc - szuka konstruktywnych rozwiązań sytuacji konfliktowych - zna wartość negocjowania, przepraszania, przebaczenia - bierze odpowiedzialność za własne działanie, wie, że ma wpływ na relacje z innymi - potrafi bronić własnego zdania, wie, że czasami warto sprzeciwić się grupie - umie odmówić propozycjom, które wydają mu się złe - szanuje cudzą prywatność, rozumie odrębność innych - jest wyczulony na manipulacje, wie o zagrożeniach płynących z przyłączania się do różnych grup (sekt, gangów, grup przestępczych)	- miękkie, alternatywne metody zbierania danych - pogadanka - alternatywne metody aktywizowania uczniów

Nabywanie umiejętności radzenia sobie ze stresem.	- wie, jak radzić sobie ze stresem	- lista 10 sposobów na stres
ZDROWIE I HIGIENA		
Troska o zdrowie i higienę ciała.	- zna podstawowe zasady funkcjonowania organizmu - rozumie, że może mieć wpływ na własne zdrowie - potrafi dokonać wyboru zachowań pro zdrowotnych - uczeń rozumie konieczność codziennych zabiegów higieniczno-pielęgnacyjnych, potrafi je samodzielnie wykonywać w dostępnym mu zakresie - dba o czystość całego ciała - zna zasady dbania o jamę ustną, potrafi umyć zęby - zna podstawowe zasady korzystania ze wspólnych urządzeń sanitarnych - ma wpojone zachowania higieniczno-pielęgnacyjne wynikające z niepełnosprawności	- redagowanie i rozwiązywanie krzyżówek - przygotowanie i prezentacja krótkiego programu artystycznego związanego z tematyką - spotkanie z pielęgniarką, lekarzem - -spotkanie ze stomatologiem
Dbałość o rzeczy osobiste, odzież, obuwie.	- dba o estetyczny wygląd - dba o własne ubrania, rzeczy osobiste, obuwie	- tworzenie albumów tematycznych

Kształtowanie przyzwyczajeń higieniczno-kulturalnych w zakresie przygotowywania i spożywania posiłków.	- zna i stosuje zasady kulturalnego zachowania się przy stole - wie o różnych sposobach przechowywania żywności i o zagrożeniach wynikających z nieprzestrzegania zasad - potrafi w higienicznych warunkach przygotować posiłek - przestrzega zasady mycia rąk przed jedzeniem i mycia zębów po posiłku - zachowuje umiar w jedzeniu (np. słodczy)	- przygotowanie uroczystego posiłku z okazji urodzin, imienin
Zmiany zachodzące w okresie dojrzewania i pielęgnowanie ciała w tym czasie (środki pielęgnacyjne i kosmetyki).	- rozumie, na czym polegają zmiany w organizmie w okresie dojrzewania - potrafi dbać o skórę , wie, jakie kosmetyki może stosować - wie o metodach antykoncepcyjnych i zna pojęcie chorób przenoszonych drogą płciową - radzi sobie z przykrymi emocjami, wie o wspierającej roli, jaka mogą odegrać inni ludzie	- przygotowanie artykułów do gazetki szkolnej

Powstawanie chorób. Metody zapobiegania chorobom.	- wie o różnych czynnikach chorobo twórczych - zna objawy chorób zakaźnych i podstawowe zasady profilaktyki tych chorób - wie o chorobach społecznych (choroby układu krążenia, gruźlica, alkoholizm, narkomania, AIDS, choroby weneryczne, psychiczne i inne) - rozumie, że tryb życia pozwala na ochronę własnego zdrowia - stosuje zasady zdrowego stylu życia	- stworzenie listy chorób cywilizacyjnych - planowanie czasu na różne rodzaje aktywności w ciągu dnia, tygodnia
Poznanie zasad udzielania pierwszej pomocy.	- Przyswojenie wiedzy i nabycie umiejętności praktycznych z zakresu postępowania w różnych stanach zagrożenia zdrowia i życia - Kształtowanie odpowiedzialności za siebie i innych - Dostępne dzieciom formy pomagania innym (wezwanie pomocy, wsparcie psychiczne ofiarom, zawiadomienie innych dorosłych) - Kształtowanie właściwej postawy etycznej	- prezentacje filmów z różnych zdarzeń - wykaz telefonów alarmowych - trening udzielania pomocy
UZALEŻNIENIA		
Zaznajomienie uczniów z problematyką uzależnień od alkoholu, nikotyny, narkotyków, leków, a także od komputera i telefonu komputerowego	- zna przyczyny i skutki uzależnień - potrafi rozpoznać zagrożenia wywołane przez osoby uzależnione - wie, że uzależnienie dotyczy nie tylko osoby uzależnionej, ale także jej najbliższego otoczenia - rozpoznaje niebezpieczne treści w Internecie - kontroluje czas spędzany w sieci - wie, jakie są formy pomocy osobom uzależnionym	- pogadanka: wyjaśnienie terminu uzależnienie, rodzaje środków uzależniających - tworzenie plakatów ostrzegających przed nałogiem

Świat ludzi uzależnionych – przyczyny sięgania po używki	- uczeń wie, że nałogi są szkodliwe i potrafi odmówić, kiedy ktoś namawia go do sięgnięcia po używki - uczeń kształtuje w sobie postawę asertywną - uczeń wie, że czasem warto przeciwstawić się grupie - uczeń potrafi bronić swojego zdania	- burza mózgów: dlaczego ludzie sięgają po alkohol lub narkotyki – sporządzenie planszy z listą powodów
Presja grupy – sztuka odmawiania	- uczeń wie, że nałogi są szkodliwe i potrafi odmówić, kiedy ktoś namawia go do sięgnięcia po używki - uczeń kształtuje w sobie postawę asertywną - uczeń wie, że czasem warto przeciwstawić się grupie - uczeń potrafi bronić swojego zdania	- scenki dramatyczne – nauka grzecznych, ale stanowczych formuł odmowy - ćwiczenie zachowań asertywnych w konkretnych, aranżowanych na zajęciach sytuacjach - filmy dydaktyczne, młodzieżowe
AKTYWNOŚĆ RUCHOWA I WSKAZANIE ALTERNATYWNYCH SPOSOBÓW SPĘDZANIA WOLNEGO CZASU		
Przekonanie do aktywnego uczestnictwa w zajęciach rehabilitacji ruchowej	- uczeń wie, jakie korzyści dla jego zdrowia przynosi aktywny udział w rehabilitacji ruchowej	- codzienne, systematyczne ćwiczenia rehabilitacyjne
Rozwijanie aktywności fizycznej	- uczeń docenia wartość czynnego wypoczynku	- realizacja treści w ramach nauczania przedmiotowego
Umiejętne organizowanie miejsca pracy szkolnej	- uczeń przestrzega prawidłowej postawy ciała podczas odrabiania lekcji oraz podczas pracy w szkole (a także w czasie oglądania TV, podczas pracy przy komputerze) - wie, jakie oświetlenie powinno być przy jego miejscu pracy – potrafi dbać o swój wzrok	- korekta podczas zajęć szkolnych

Dostarczenie pozytywnych wzorców spędzania wolnego czasu; uzmysłowienie uczniom ich zainteresowań	- uczeń zna sposoby spędzania wolnego czasu - uczeń wie, które rozrywki są wartościowe	- rozmowa na temat zainteresowań uczniów - organizowanie zajęć pozalekcyjnych,
Uświadomienie skutków uzależnień od gier komputerowych, telewizji, Internetu i telefonu komórkowego	- uczeń zna zasady korzystania z mediów - wie o szkodliwości ich nadużywania - umie wybrać wartościowe programy	- redakcja „10 przykazań internauty” - przeglądanie programu TV i świadomy wybór wartościowych audycji (dyskusja) -
Umiejętne organizowanie miejsca pracy szkolnej i stosowanie higieny pracy umysłowej	- uczeń przestrzega prawidłowej postawy podczas odrabiania lekcji oraz podczas pracy w szkole - uczeń zna zasady właściwego zapamiętywania i uczenia się - rozumie potrzebę systematyczności i planowania pracy	- ćwiczenia w planowaniu dnia – układanie harmonogramu